

مرزبندی حکم و قرار

منطبق بر فهرست کتاب

مستند به شماره ماده

نکات مهم

خلاصه

جزوه pdf دانلودی

چند صفحه اول رایگان

آیین دادرسی مدنی ۲

دوره بنیادین - جلد دوم

ناشر: دراک

و سایر دانشگاهها

دانشگاه پیام نور - کد درس

منبع اصلی دانشجویان:

مناسب برای رشته‌های //
حقوق، وکالت، قضاوت، کارشناسی ارشد

نوع فایل //
خلاصه میکرو طبقه‌بندی شده

نویسنده جزوه //
تیم تالیف بژیک

کیفیت //
تضمین ۱۰۰٪ مطالب

۵

ساعت مطالعه

۱۰۰٪

پوشش نکات

۴۶

صفحه مفید

بخش نخست – اقامه‌ی دعوا، دادرسی و تصمیمات (اعمال) دادگاه‌ها

فصل نخست – اقامه‌ی دعوا

- ✓ فرآیند اقامه دعوا از زمانی که ذی‌نفع برای احقاق حق خود تصمیم می‌گیرد آغاز شده و دادرسی تا زمان انشای رأی قاطع و صدور حکم شایسته ادامه می‌یابد.
- ✓ رسیدگی قضات در دادگاه‌ها مستلزم ارائه سندی رسمی به نام دادخواست است و دادگاه‌ها صرفاً موظف به رسیدگی به دعاوی هستند که مطابق اصول اقامه شده باشند.

مبحث نخست دادخواست و شرایط آن

گفتار نخست: دادخواست، انواع و اصطلاحات مشابه آن

دادخواست در لغت به معنای دادخواهی کردن و تظلم است، اما در اصطلاح حقوقی، برگه‌های چاپی مخصوصی است که حاوی نکات قانونی بوده و تسلیم آن به دادگاه، شرط بنیادین شروع رسیدگی محسوب می‌شود. مواد ۴۸ و ۵۱ ق.آ.د.م.

- ✓ دادخواست‌ها بر اساس مرحله رسیدگی، به انواع نخستین، تجدیدنظر و فرجامی تقسیم می‌شوند و چنانچه در جریان رسیدگی دعوای جدیدی مطرح شود، دادخواست طاری نام می‌گیرد.

دقت کنید: واژه «درخواست» مفهومی عام‌تر از دادخواست دارد؛ تقاضاهایی مانند تأخیر جلسه یا دستور موقت، اگرچه درخواست محسوب می‌شوند، اما نیازی به تنظیم بر روی برگه‌های چاپی دادخواست ندارند.

گفتار دوم: شرایط دادخواست و ضمانت اجرای آن

- ✓ شرایط صحت دادخواست بر اساس نوع ضمانت اجرای قانونی آن‌ها به سه دسته اصلی تقسیم می‌گردند:
 - ✓ شرایطی که قانون‌گذار برای آن‌ها ضمانت اجرای صریحی پیش‌بینی نکرده است.
 - ✓ شرایطی که فقدان آن‌ها مستقیماً موجب صدور قرار رد فوری دادخواست می‌شود.
 - ✓ شرایطی که فقدان آن‌ها موجب توقیف دادخواست، صدور اخطار رفع نقص و نهایتاً رد دادخواست در صورت عدم تمکین می‌گردد.

♦ **بند نخست:** شرایطی که ضمانت اجرای آنها تعیین نشده است

- ✓ تنظیم بر روی برگه‌های چاپی مخصوص الزامی است. ماده ۵۱ ق.آ.د.م. و برگه‌ای که فاقد این ساختار باشد، اصالتاً دادخواست تلقی نشده و قابلیت ثبت در دفتر کل را ندارد.

✓ تنظیم دادخواست به زبان فارسی شرطی قطعی است **ماده ۵۱ ق.آ.د.م** و سندی که به زبانی غیر از فارسی نوشته شود، فاقد وجاهت قانونی است.

✓ امضای دادخواست‌دهنده یا اثر انگشت وی رکن صحت سند است **بند ۷ ماده ۵۱ ق.آ.د.م** و برگه فاقد امضا، تنها نوشته‌ای عادی محسوب شده و ثبت آن تخلف اداری به شمار می‌آید.

✓ درج تاریخ رسید شامل روز، ماه و سال توسط مدیر دفتر کل الزامی است و همین زمان ثبت، مبدأ قانونی اقامه دعوا محسوب می‌گردد **ماده ۴۹ ق.آ.د.م**.

♦ بند دوم: شرایطی که ضمانت اجرای آنها رد فوری دادخواست است

✓ نام، نام خانوادگی، نام پدر، سن، اقامتگاه و حتی‌الامکان شغل خواهان باید با دقت و به‌طور کامل در دادخواست نوشته شود **بند ۱ ماده ۵۱ ق.آ.د.م**.

خواهان، صفت فاعلی خواستن است و به شخصی اطلاق می‌گردد که ادعایی را خلاف اصل یا ظاهر مطرح کرده و بار اثبات دعوا قانوناً بر دوش اوست.

✓ خواهان می‌تواند یک شخص حقیقی، گروهی از اشخاص، یا یک شخصیت حقوقی (مانند شرکت‌ها و شهرداری‌ها) باشد که در این حالت درج نام و اقامتگاه شخص حقوقی الزامی است **تبصره ۲ ماده ۵۱ ق.آ.د.م**.

ضمانت اجرا: در صورتی که محل اقامت خواهان معلوم نباشد، مدیر دفتر دادگاه مکلف است ظرف دو روز از تاریخ رسید، بدون صدور اخطار قبلی، قرار رد فوری دادخواست را صادر نماید **ماده ۵۶ ق.آ.د.م**.

♦ بند سوم: شرایطی که ضمانت اجرای آنها توقیف دادخواست است

✓ چنانچه دادخواست دارای نقص در یکی از موارد این بند باشد، در دفتر دادگاه توقیف شده و مدیر دفتر طی اخطاریه‌ای مهلت دو روزه جهت رفع نقص به خواهان ابلاغ می‌کند **مواد ۵۳ و ۵۴ ق.آ.د.م**.

✓ خواهان مکلف است ظرف ده روز پس از ابلاغ، نقایص را برطرف سازد؛ در غیر این صورت، مدیر دفتر قرار رد دادخواست را صادر خواهد کرد **ماده ۵۴ ق.آ.د.م**.

✓ مشخصات خوانده شامل نام، نام خانوادگی، اقامتگاه و شغل وی باید دقیقاً قید شود تا دادگاه بتواند اخطاریه و ضمائم را به درستی ابلاغ نماید **بند ۲ ماده ۵۱ ق.آ.د.م**.

تبصره مهم: در صورتی که خواهان از اقامتگاه خوانده مطلع نباشد، می‌تواند ادعای خود را علیه خوانده مجهول‌المان طرح کند، اما باید مراتب را جهت نشر آگاهی ابلاغ در روزنامه‌های کثیرالانتشار به دفتر دادگاه اعلام نماید **ماده ۷۳ ق.آ.د.م**.

✓ تعیین دقیق خواسته الزامی است، زیرا دادگاه تنها مجاز است در محدوده خواسته رسیدگی کرده و از ورود به موضوعات خارج از چارچوب تعیین‌شده ممنوع می‌باشد **بند ۳ ماده ۵۱ ق.آ.د.م**.

- ✓ بهای خواسته در دعاوی مالی باید مشخص شود، زیرا این مبلغ معیار قطعی برای محاسبه هزینه دادرسی، تعیین صلاحیت دادگاه و امکان تجدیدنظرخواهی یا فرجام‌خواهی است. **ماده ۶۱ ق.آ.د.م.**
- ✓ در صورتی که خواسته پول رایج ایران باشد، بهای آن همان مبلغ مورد مطالبه است؛ اما در خصوص پول خارجی، ارزش ریالی آن بر اساس نرخ رسمی بانک مرکزی در تاریخ تقدیم دادخواست ارزیابی می‌شود. **ماده ۶۲ ق.آ.د.م.**
- ✓ در دعاوی مالی راجع به اموال غیرپول (مانند خودرو یا ملک)، بهای خواسته همان مبلغی است که خواهان در دادخواست تعیین می‌کند. **بند ۴ ماده ۶۲ ق.آ.د.م.**
- ✓ خوانده صرفاً تا اولین جلسه دادرسی حق دارد به بهای تقویم‌شده توسط خواهان اعتراض کند، مشروط بر آنکه این اعتراض در مراحل بعدی دادرسی (مانند قابلیت تجدیدنظر) مؤثر باشد. **ماده ۶۳ ق.آ.د.م.**
- ✓ تعهدات و جهات استحقاق خواهان باید مشخص باشد؛ به این معنا که مبنای حقوقی ادعا مانند عقود معین (بیع، اجاره، وکالت) یا وقایع حقوقی (غصب، اتلاف، تسبیب) صراحتاً تصریح گردد. **بند ۴ ماده ۵۱ ق.آ.د.م.**
- ✓ ادله و وسایل اثبات دعوا باید به صورت کامل ذکر شوند و تمامی اسناد، مدارک، و مشخصات گواهان پیوست دادخواست گردد تا خوانده امکان تدارک دفاع داشته باشد. **بند ۶ ماده ۵۱ ق.آ.د.م.**
- ✓ رونوشت یا تصویر اسناد پیوستی باید با اصل آن‌ها مطابقت داده شده و توسط مراجع ذیصلاح مانند دفتر دادگاه، ادارات دولتی، یا وکلای پرونده گواهی شوند. **ماده ۵۷ ق.آ.د.م.**
- ✓ تعداد نسخ دادخواست و کلیه پیوست‌های آن باید دقیقاً به تعداد خواندگان دعوا به علاوه یک نسخه اضافی برای بایگانی دادگاه تهیه و تسلیم گردد. **ماده ۶۰ ق.آ.د.م.**
- ✓ پرداخت هزینه دادرسی و الصاق تمبر قانونی از ارکان رسیدگی است و عدم پرداخت آن، منجر به توقیف پرونده و صدور اخطار رفع نقص خواهد شد. **بند ۱ ماده ۵۳ ق.آ.د.م.**

اقسام مختلف هزینه دادرسی

- ✓ هزینه‌های دادرسی شامل بهای اوراق چاپی دادخواست، هزینه تطبیق رونوشت اسناد با اصل، و هزینه رسیدگی در محاکم قضایی است. **ماده ۵۰۲ ق.آ.د.م.**
- ✓ هزینه دادرسی در دعاوی غیرمالی مبلغی ثابت است که بر اساس بخشنامه‌های قوه قضاییه تعیین می‌شود. **بند ۱۲ ماده ۳ قانون وصول برخی از درآمدهای دولت.**
- ✓ در رسیدگی به دعاوی مالی، هزینه دادرسی در مرحله بدوی، تجدیدنظر، وخواهی و فرجام‌خواهی به صورت درصدی از بهای خواسته محاسبه و دریافت می‌گردد.
- ✓ در دعاوی مالی راجع به املاک، مبنای محاسبه هزینه دادرسی، ارزش معاملاتی ملک در منطقه مربوطه است. **بند ۱۲ ماده ۳ قانون وصول برخی از درآمدهای دولت؛** مگر آنکه خواهان ملک را به مبلغی بیش از ارزش معاملاتی تقویم کرده باشد.

موارد معافیت: نهادهایی نظیر بنیاد مستضعفان، کمیته امداد امام خمینی و سازمان‌های تابعه از پرداخت هزینه دادرسی معاف‌اند و مددجویان این نهادها نیز با ارائه تأییدیه رسمی از پرداخت معاف خواهند بود.

